

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНУ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Сироїд Т. Л.

У статті проаналізовано положення актів Європейського Союзу у сфері протидії торгівлі людьми, зазначено, що складовою частиною правової основи Союзу у цьому напрямку слугують установчі акти, зокрема Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р. і Договір про функціонування Європейського Союзу. Важливе значення мають директиви, що стосуються окремих аспектів торгівлі людьми і передбачають норми щодо захисту жертв злочину, а саме: Директива Ради 2004/81/ЄС від 29 квітня 2004 р. про дозвіл на проживання, що видається громадянам третіх країн, які стали жертвами торгівлі людьми або щодо яких були вжиті заходи щодо сприяння незаконній імміграції, які співпрацюють з компетентними органами, Директива 2009/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 18 червня 2009 р. про мінімальні стандарти щодо санкцій та заходів стосовно роботодавців, які працевлаштовують громадян третіх країн, що незаконно перебувають у країні, Директива 2011/36/ЄС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2011 р. про запобігання та боротьбу з торгівлею людьми і захист її жертв, яка замінює Рамкове рішення Ради 2002/629/JHA, Директива 2012/29/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 р., що посилює існуючі національні заходи та встановлює мінімальні стандарти щодо прав, підтримки та захисту жертв злочинів у кожній країні ЄС. Особливе місце відводиться стратегічним документам, що охоплюють широке коло питань, серед яких: Стратегія ЄС щодо викорінення торгівлі людьми на 2012-2016 рр., Стратегія ЄС щодо боротьби з організованою злочинністю на 2021-2025 рр., Стратегія ЄС щодо боротьби з торгівлею людьми (2021-2025 рр.) та актам, що мають практичне значення з точки зору контролю над зловживанням правом, що може призвести до торгівлі людьми.

Підкреслено, що торгівля людьми є серйозною проблемою в ЄС та пріоритетом для Агентства Європейського Союзу із співробітництва між правоохоронними органами (Європол) і правоохоронних органів у державах-членах Союзу, крім того, це один із пріоритетів Європейської міждисциплінарної платформи проти злочинних загроз (ЕМРАСТ), що знаходять своє

відображення і в циклах політики ЄС щодо організованої та серйозної міжнародної злочинності. Наведено практичний досвід співпраці держав-членів ЄС у протидії торгівлі людьми під егідою Європолу.

Ключові слова: законодавство, жертви злочину, норми, права людини, правопорушення, торгівля людьми.

Syroid T. L. Organizational and legal mechanism for combating the crime of human trafficking in the European Union

The article analyses the provisions of the European Union regulations on combating human trafficking. It is specified that the founding treaties, in particular, the Charter of Fundamental Rights of the European Union of 2000 and the Treaty on the Functioning of the European Union serve as a component for legal ground of the Union in this field. Directives on certain aspects of human trafficking and providing for the protection of crime victims are of great importance, namely: Council Directive 2004/81/EU of 29 April 2004 on the residence permit issued to third-country nationals who are victims of trafficking in human beings or who have been the subject of an action to facilitate illegal immigration, who cooperate with the competent authorities, Directive 2009/52/EU of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 providing for minimum standards on sanctions and measures against employers of illegally staying third-country nationals, Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA, Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA. Special place is given to strategic documents covering a wide range of issues, including: the EU Strategy towards the eradication of trafficking in human beings for 2012-2016, the EU Strategy to tackle organized crime for 2021-2025, the EU Strategy on combating trafficking in human beings (2021-2025) and regulations of practical importance in terms of control over abuse of the law, which can lead to human trafficking.

It is emphasised that human trafficking is a major challenge in the EU and a priority for Europol and law

enforcement agencies in Member States of the Union. In addition, it is one of the priorities of the European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT), which are also reflected in the EU policy cycle on organised and serious international crimes. The practical experience of EU Member States' cooperation in combating human trafficking under the auspices of Europol is given.

Key words: *legislation, crime victims, provisions, human rights, offense, human trafficking.*

Постановка проблеми та її актуальність. Посягання на свободу людини та її недоторканність завжди викликало й викликатиме вкрай негативну реакцію світової спільноти, оскільки його наслідком є відчутне порушення балансу життєдіяльності усього суспільства. Торгівля людьми є серйозним злочином, який обмежує основні права та гідність людей. Торгівля людьми – це сучасна форма рабства. Вона часто має транснаціональний характер і її жертвами є представники обох статей та різного віку. Торгівля людьми може включати: сексуальну експлуатацію, включаючи проституцію; примусову працю чи послуги; рабство, підневільний стан та пов'язані з ними звичаї; видалення життєво важливих органів. Торгівля людьми також може приймати форму експлуатації з метою примусу до злочинних дій, наприклад, кишенькові крадіжки, крадіжки в магазинах та незаконний обіг наркотиків. Експлуатація людини може ховатися за іншими кримінальними злочинами, такими як проституція, нелегальна міграція, злочини проти власності тощо [1].

Саме з метою відновлення впорядкованості та гармонійності суспільних відносин держави почали приймати відповідні кримінально-правові норми спочатку на національному рівні, а згодом налагодили й ефективну співпрацю на взаємовигідних засадах. Однією з найважливіших форм такої міждержавної взаємодії стала розробка правової основи щодо протидії торгівлі людьми та запровадження практичних кроків у цьому напрямку, не став виключенням і Європейський Союз.

Вищеозначене свідчить про актуальність обраної теми дослідження та її значимість для протидії транснаціональним злочинам, складовою частиною яких є торгівля людьми, та захисту прав людини, зокрема, жертв злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що питання протидії торгівлі людьми є центром уваги дослідників із різних галузей, оскільки безпосередньо пов'язане з правами людини, зачіпає морально-етичні норми, соціальну, кримінально-правову сферу тощо. Окремі аспекти питання торгівлі людьми висвіт-

лені в роботах таких авторів, як: О. Ємельянович, О. Сакаєва, Л. Фоміна, Джулі Кей (Julie Kaye), Джон Вінтердаєк (John Winterdyk), Дуонг, Кім Ань (Duong Kim Anh), Рейді А. (Reidy A.), С.Ж. Сміт (Smith, C.J.), К. Кангаспунта (Kangaspunta, K.), Клейтон Хазвіней Вхумбуну (Vhumbunu, Clayton Hazvinei) та ін. Однак обрана проблематика потребує подальшого дослідження з урахуванням сучасних реалій.

Виходячи з означеного, **стаття має за мету** аналіз організаційно-правового механізму Європейського Союзу у протидії злочину торгівлі людьми.

Приступаючи до викладення **основного матеріалу** дослідження, слід констатувати, що Європейський Союз створив комплексну правову та політичну основу для боротьби з торгівлею людьми, що знайшло своє закріплення в основоположних актах ЄС. Так, торгівля людьми прямо заборонена Хартією основних прав Європейського Союзу 2000 р. (ст. (3) (5)) [2] та вважається серйозною формою організованої злочинності відповідно до Договору про функціонування Європейського Союзу 2009 р. (ст. 83 (1)) [3].

ЄС прийняв низку директив, що стосуються окремих аспектів торгівлі людьми, зокрема Директива Ради 2004/81/ЄС від 29 квітня 2004 р. про дозвіл на проживання, що видається громадянам третіх країн, які стали жертвами торгівлі людьми або стосовно яких були вжиті заходи щодо сприяння незаконній імміграції, які співпрацюють з компетентними органами [4], передбачає можливість видання тимчасових посвідок на проживання громадянам країн, що не входять до ЄС, які стали жертвами торгівлі людьми або об'єктом незаконної імміграції. Означеним особам надається період на роздуми про прийняття виваженого рішення про співпрацю зі слідчими органами. Компетентні органи повинні оцінити наскільки присутність потерпілої особи може допомогти розслідуванню; жертва продемонструвала явний намір співпрацювати; жертва припинила усі контакти з підозрюваними у вчиненні цих правопорушень. У разі виконання означених умов жертві видається тимчасовий відновлювальний дозвіл на проживання, який надає їй доступ до ринку праці, професійного навчання та освіти на умовах, визначених національним законодавством. Крім того, документ містить низку гарантій для жертв.

Директива 2009/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 18 червня 2009 р. [5] передбачає мінімальні стандарти щодо санкцій та заходів стосовно роботодавців, які працевлаштовують

громадян третіх країн, що незаконно перебувають у країні. Вона має за мету протидію нелегальній імміграції, яка часто пов'язана з торгівлею людьми і вимагає від країн ЄС заборонити працевлаштування громадян країн, які не є членами ЄС і перебувають у ЄС нелегально. Встановлює мінімальні загальноєвропейські правила щодо штрафів та інших заходів, які можуть бути застосовані до роботодавців, що порушили цю заборону.

Директива 2011/36/ЄС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2011 р. про запобігання та боротьбу з торгівлею людьми і захист її жертв, яка замінює Рамкове рішення Ради 2002/629/ЖНА [6], встановлює мінімальні загальні правила для розподілу злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми, та покарання правопорушників. Вона також передбачає заходи щодо більш ефективного запобігання цьому явищу та посилення захисту жертв. Відповідно до документу караними визнаються такі протиправні навмисні дії: набір, транспортування, передача, приховування або прийом осіб із застосуванням сили з метою експлуатації. Експлуатація включає, як мінімум: сексуальну експлуатацію або проституцію; примусову працю чи послуги (включаючи жебрацтво, рабство, злочинну експлуатацію або вилучення органів). Директива передбачає максимальне покарання за ці злочини у вигляді позбавлення волі строком на 10 років, за обтяжуючих обставин, якими визнаються скоєння злочину організованою групою, скоєння протиправного діяння стосовно особливо вразливих жертв (наприклад, дітей). Директива також містить норми щодо судового переслідування, підтримки потерпілих, профілактики злочину.

Директива 2012/29/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 р. [7] посилює існуючі національні заходи та встановлює мінімальні стандарти щодо прав, підтримки та захисту жертв злочинів у кожній країні ЄС. Документом гарантовано права потерпілих, зокрема: право на спілкування з владою зрозумілою мовою (наприклад, використання простої і зрозумілої мови); право на отримання інформації при першому контакті з владою; право на подання скарги й отримання письмового підтвердження; право на перекладача (принаймні під час інтерв'ю/допиту потерпілого); право на отримання інформації про хід справи; право звертатися до служб підтримки жертв.

Важливе значення мають стратегічні документи. Так, Стратегією ЄС щодо викорінення торгівлі людьми на 2012-2016 рр. [8] визначено 5 пріоритетів на яких ЄС має зосередитися при

вирішенні проблеми торгівлі людьми, серед яких: запобігання, захист, кримінальне переслідування, партнерство та інформування. Документом передбачено низку заходів, які Європейська Комісія пропонує здійснити у цей період спільно з іншими суб'єктами, включаючи країни ЄС, країни, що не входять до ЄС, Європейську службу зовнішніх зв'язків, інститути ЄС, агенції ЄС, міжнародні організації, громадянське суспільство та приватний сектор.

У Звіті про виконання Стратегії ЄС щодо викорінення торгівлі людьми на 2012-2016 рр. [9], який ґрунтується на існуючій політиці та правилах, запропоновано подальші дії щодо посилення профілактики. Він фокусується на: руйнуванні бізнес-моделі, від якої залежить торгівля людьми; покращенні доступу жертв до прав; забезпеченні того, щоб внутрішні та зовнішні дії ЄС забезпечували скоординовану та послідовну відповідь. Документ акцентує увагу на розширенні бази знань та покращенні розуміння цього складного явища, а також забезпеченні належного фінансування для підтримки ініціатив і проектів боротьби з торгівлею людьми.

Стратегією ЄС щодо боротьби з організованою злочинністю на 2021-2025 рр. [10] торгівля людьми визнана «особливо огидною формою злочину, яке часто здійснюється організованими злочинними групами, які все частіше вербують своїх жертв в Інтернеті, підробляють документи, що засвідчують особу, та дозволи на роботу і використовують їх у сексуальних цілях, примусовій праці, примусовій злочинній діяльності чи жебрацтві».

Суттєвим досягненням стало прийняття Стратегії ЄС щодо боротьби з торгівлею людьми на 2021-2025 рр. [11], яка передбачає всебічне реагування на злочин – від запобігання злочину, захисту та розширення прав і можливостей жертв – до притягнення торговців людьми до відповідальності. Оскільки торгівлею людьми часто займаються організовані злочинні групи, Стратегія тісно пов'язана зі Стратегією ЄС щодо боротьби з організованою злочинністю (2021-2025 рр.). Документ ґрунтується на правовій та політичній основі ЄС по боротьбі з торгівлею людьми в основу якої покладено вищезгадану Директиву 2011/36/ЄС. Він фокусується на: зниженні попиту, що сприяє торгівлі людьми; руйнуванні бізнес-моделі торговців людьми за допомогою ефективних оперативних засобів проти злочинної бізнес-моделі; боротьбі з культурою безкарності шляхом створення потенціалу для надійного реагування системи кримінального правосуддя, а також цифрової біз-

нес-моделі торговців людьми; захисті, підтримці та розширенні прав і можливостей жертв з особливим акцентом на жінок та дітей; сприянні міжнародному співробітництву.

Крім того, слід зазначити, що в межах ЄС розробляються й інші акти, що мають практичне значення. Так, з метою надання допомоги національній владі щодо контролю зловживання правом на вільне пересування, Комісія ЄС у 2014 р. опублікувала Посібник із вирішення проблеми ймовірних шлюбів з розрахунком між громадянами ЄС і громадянами країн, що не є членами ЄС, у контексті закону ЄС про вільне пересування громадян ЄС [12], оскільки деякі примусові шлюби, наприклад, можуть включати аспекти торгівлі людьми.

З метою захисту людей, які рятуються від війни в Україні, у 2022 році Платформа солідарності ЄС (заснована Рішенням (ЄС) 2022/382) представила Загальний план боротьби з торгівлею людьми для зниження ризиків торгівлі людьми та підтримки потенційних жертв [13], який базується на Стратегії ЄС щодо боротьби з торгівлею людьми на 2021-2025 рр. і враховує положення Директиви ЄС 2011/36/ЄС. План ставить за мету досягнення таких цілей: підвищення обізнаності про ризики торгівлі людьми та створення спеціальних ліній допомоги; посилення профілактики торгівлі людьми; посилення роботи правоохоронних та судових заходів щодо реагування на торгівлю людьми; поліпшення раннього виявлення, підтримка та захист жертв торгівлі людьми; боротьба з ризиками торгівлі людьми в країнах, які не є членами ЄС, особливо в Україні та Молдові.

Досягнення означених цілей передбачається здійснити за допомогою конкретних дій на рівні ЄС і рекомендацій країнам ЄС. Реалізацію Плану покладено на Координатора ЄС у боротьбі з торгівлею людьми у співпраці з національними доповідачами й еквівалентними механізмами країн ЄС та агентствами ЄС.

Координатор ЄС у боротьбі з торгівлею людьми у співпраці відповідає за покращення співпраці та погодження між інститутами ЄС, агентствами ЄС, державами-членами та міжнародними суб'єктами, а також за розробку політики ЄС по боротьбі з торгівлею людьми. Це також включає моніторинг реалізації нової Стратегії ЄС щодо боротьби з торгівлею людьми на 2021-2025 рр.

Торгівля людьми є серйозною проблемою в ЄС та пріоритетом для Європолу і правоохоронних органів у державах-членах ЄС. Це також один із пріоритетів Європейської міждисциплінарної платформи проти злочинних загроз (ЕМРАСТ), що

знаходять своє відображення і в циклах політики ЄС щодо організованої та серйозної міжнародної злочинності, не стали виключенням і «Пріоритети ЄС у боротьбі з серйозною та організованою злочинністю для ЕМРАСТ 2022-2025 (26 травня 2021 р.)», які передбачають такі заходи щодо протидії торгівлі людьми: припиняти злочинні мережі, які займаються торгівлею людьми для всіх форм експлуатації, включаючи трудову і сексуальну експлуатацію, приділяючи особливу увагу тим, хто експлуатує неповнолітніх з метою примусу до злочинної діяльності; переслідувати тих, хто застосовує або загрожує насильством по відношенню до жертв та їхніх родин або вводить жертв в оману, імітуючи офіційне надання притулку; тих, хто вербує та рекламує жертв в Інтернеті та обслуговується брокерами, що надають цифрові послуги [14].

ЕМРАСТ має чітку методологію для встановлення, реалізації та оцінки пріоритетів у боротьбі з організованою та серйозною міжнародною злочинністю, складовою частиною якої також є і торгівля людьми. Платформа спрямована на послідовне методологічне усунення найбільш серйозних загроз для ЄС шляхом покращення та зміцнення співпраці між відповідними службами держав-членів, інститутів та агентств ЄС, а також третіх країн та організацій, у тому числі приватного сектора, де це доречно.

Ґрунтовна правова основа дає підстави державам членам у співпраці з Європолем, який зазвичай виступає в якості координатора, належним чином здійснювати практичні кроки щодо протидії торгівлі людьми, до якої зазвичай причетні організовані злочинні групи (далі – ОЗГ). Так, у листопаді 2016 року австрійські правоохоронці за підтримки Європолу ліквідували китайську ОЗГ, причетну до торгівлі майже 300 жінок. Жертв заманювали до Австрії обіцянками роботи няньками чи масажистками. Їм надали підроблені документи та нелегально ввезли до Австрії. Після прибуття до Відня члени ОЗГ забрали у жертв посвідчення особи. Жінок розміщували у так званих «секс-студіях», що належали ОЗГ, і змушували працювати повіями. За кілька тижнів їх перевели в інші будинки Австрії [15].

У листопаді 2016 року іспанське розслідування за підтримки Європолу призвело до арешту 16 підозрюваних у торгівлі людьми та порятунку дев'яти неповнолітніх. ОЗГ торгувала молодими жінками і змушувала їх займатися кишеньковими крадіжками у різних державах-членах. Спочатку жертв заманювали до Іспанії та доставляли туди

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

за підробленими документами. В Іспанії торговці людьми навчали жертв прийомам кишенькових крадіжок і змушували їх здійснювати крадіжки у людних місцях та у громадському транспорті. ОЗГ розділяла сімейні зв'язки та мала ієрархічну структуру, діючи невеликими групами у різних містах Європи. Найбільша злочинна мережа в основному складалася з громадян Боснії та Герцеговини й обмінювала жертв з однієї групи до іншої приблизно за 5000 євро за кожную особу [16].

Ще одну злочинну схему було розкрито щодо мігрантів. Зокрема, у листопаді 2015 року спільна операція іспанських та польських правоохоронних органів, координувана Європолем, виявила діяльність мережі з незаконного ввезення мігрантів, яка використовувала нелегальних мігрантів із Пакистану у ресторанах Іспанії. Нелегальні мігранти були змушені багато годин працювати у жахливих умовах без зарплати, відпустки чи соціального забезпечення, щоб погасити свої борги перед контрабандистами за проїзд та надання підроблених документів. Частина прибутку злочинної організації вкладалася у відкриття нових ресторанів у різних провінціях Іспанії, які також використовувалися для подальшої експлуатації мігрантів [17].

Висновок. Виходячи з вищезначеного, слід констатувати, що Європейський Союз докладає суттєвих зусиль щодо розробки нормативної основи у протидії торгівлі людьми, складовою частиною правової основи є установчі договори – Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р. (ст. (3) (5)), Договір про функціонування Європейського Союзу (ст. 83 (1)); директиви, що стосуються окремих аспектів торгівлі людьми й передбачають норми щодо захисту жертв злочину; стратегічні документи, що мають за мету викорінення торгівлі людьми, боротьбу з організованою злочинністю, складовою частиною якої є торгівля людьми; акти, що мають практичне значення з точки зору контролю над зловживанням правом, що може призвести до торгівлі людьми.

Слід зазначити, що ЄС оперативно відреагував на можливість використання ситуації щодо великої міграції українських громадян у 2022 році до країн ЄС, поштовхом до якої стали воєнні дії на території України, затвердивши Загальний план боротьби з торгівлею людьми для зниження ризиків торгівлі людьми та підтримки потенційних жертв. Оскільки в такій надзвичайній ситуації люди ризикують стати жертвами ОЗГ, які можуть скористатися безпомічністю мігрантів, необізнаністю з можливостями (правовими, інституційними, захисними, соціальними тощо) держави-прихистку.

Означений документ охоплює і громадян інших країн, які не є членами Союзу.

Розробка нормативної основи дає можливість державам членам ЄС здійснювати практичні кроки щодо протидії злочину торгівлі людьми та надання допомоги жертвам злочину. Крім того, слід підкреслити відкритість Союзу щодо співпраці у протидії торгівлі людьми з державами, що не є членами інтеграційного утворення.

Важливими є практичні кроки ЄС на рівні спеціалізованих органів, зокрема Європолу, Європейської багатодисциплінарної платформи боротьби зі злочинними загрозами, Координатора ЄС у боротьбі з торгівлею людьми, які у співпраці з національними структурами держав-членів докладають зусиль щодо протидії торгівлі людьми.

Література

1. Сироїд Т.Л. Поняття, ознаки та форми злочину торгівля людьми: міжнародно-правовий аспект // *Moderní aspekty vědy: XXV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. С. 308.*

2. Charter of Fundamental Rights of the European Union. URL: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf (дата звернення: 18.11.2022).

3. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT> (дата звернення: 18.11.2022).

4. Council Directive 2004/81/EC of 29 April 2004 on the residence permit issued to third-country nationals who are victims of trafficking in human beings or who have been the subject of an action to facilitate illegal immigration, who cooperate with the competent authorities. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32004L0081> (дата звернення: 21.11.2022).

5. Directive 2009/52/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 providing for minimum standards on sanctions and measures against employers of illegally staying third-country nationals. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0052> (дата звернення: 17.11.2022).

6. Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal->

content/en/TXT/?uri=CELEX:32011L0036 (дата звернення: 12.11.2022).

7. Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0029> (дата звернення: 18.11.2022).

8. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions The EU Strategy towards the Eradication of Trafficking in Human Beings 2012-2016 /COM/2012/0286 final/. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52012DC0286> (дата звернення: 18.11.2022).

9. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council Reporting on the follow-up to the EU Strategy towards the Eradication of trafficking in human beings and identifying further concrete actions COM/2017/0728 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52017DC0728> (дата звернення: 16.11.2022).

10. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on The EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0170> (дата звернення: 16.11.2022).

11. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, THE European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on The EU Strategy on Combatting Trafficking in Human Beings 2021-2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0171> (дата звернення: 16.11.2022).

12. Commission Staff Working Document. Handbook on addressing the issue of alleged marriages of convenience between EU citizens and non-EU nationals in the context of EU law on free movement of EU citizens. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014SC0284%20&from=IT> (дата звернення: 15.11.2022).

13. A Common Anti-Trafficking Plan to address the risks of trafficking in human beings and support potential victims among those fleeing the war in Ukraine. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-05/Anti-Trafficking%20Plan_en.pdf (дата звернення: 15.11.2022).

14. EU Policy Cycle – EMPACT. URL: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/eu-policy-cycle-empact> (дата звернення: 21.11.2022).

15. Europol 2016, Crime gang accused of trafficking over 150 women into prostitution dismantled by Austria (17/11/2016). URL: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/crime-gang-accused-of-traffickingover-150-women-prostitution-dismantled-austria> (дата звернення: 21.11.2022).

16. Trafficking Victims Forced into Criminalityurl. URL: <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/people-as-a-commodity.html#fn:thirtyfour> (дата звернення: 21.11.2022).

17. Europol 2015, Hit on migrant smuggling and human trafficking ring operating via the Mediterranean (03/11/2015). URL: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/hit-migrant-smuggling-and-humantrafficking-ring-operating-mediterranean> (дата звернення: 21.11.2022).

Сироїд Т. Л.,

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародного
і європейського права*

*Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна*